

28.01.2021 Pärnu muinsuskaitseala kaitsekorra töörühma protokoll

14.00 – 17.15 Zoomis

Osalejad töörühmast: Kaido Koppel (Pärnu LV, planeerimisosakonna juhataja), Helle-Triin Hansumäe (muinsuskaitseameti Pärnumaa nõunik, arhitekt), Triin Talk (muinsuskaitseamet), Tiit Raev (arhitekt), Kadri Karjus (Pärnu LV planeerimisosakonna arhitekt), Henri Eessalu (Pärnu LV, linnaarhitekt), Leele Välja (arhitektuuriajaloolane).

Juurde kutsutud: Ilme Mäesalu (MKA ajaloomälestiste nõunik, maastikuarhitektuuri eksperdinõukogu liige) Maria Silla (MKA muinsuskaitsealade spetsialist), Kersti Siim (MKA kaitsekorralduse spetsialist), Ulla Kadakas (MKA arheoloogiapärandi valdkonna juht).

1. Rannapargi osas muinsuskaitseala piiride muutmine

Maastikuarhitektuuri eksperdinõukogu seisukohta Rannapargi piiride kohta tutvustas eksperdinõukogu liige Ilme Mäesalu. Eksperdinõukogus peeti pargi osalist väljajätmist muinsuskaitsealast põhjendamatuks, kuna park on üks ajalooline tervik ja oluline osa Pärnu kuurordist.

Kaido Koppel jäi seisukohale, et topeltkaitse (loodus- ja muinsuskaitse) pargi alal ei ole vajalik ning park säilib ka muinsuskaitsealas olemata tervikuna, pargi läänepoolse osa detailplaneering on menetluses.

Rannapargi läänepoolse osa väljaarvamise ettepanek oli ühena kahest valikust väljas ka 13. detsembri kaasamisüritusel. Rannapargi ala vähendamise poolt anti kohapeal paberil 10 häält, kogu rannapargi muinsuskaitsealas hoidmise poolt 19 häält. Lisaks Facebookis toimunud hääletusel anti 3 häält vähendamise ja 15 samades piirides säilitamise poolt.

Otsus: tutvustada kahte võimalikku piirivarianti Pärnu volikogu planeerimiskomisjonile ja volikogule, otsustada küsimus peale nende seisukohtade saamist.

2. Vanapark ja teised ajaloolise pargid

Otsus: Jätta Vanapark muinsuskaitsealasse, kuna tegu on linna bastionaalvööndisse rajatud kõige vanema pargiga. Lisada kaitsekorda kõikide ajalooliste väärtuslike parkide nimekiri (seejuures jätta välja Jakobsoni park jt rohealad, mis on jäänud hoonestamata peale II maailmasõjast.)

3. Muinsuskaitseala tsoonide kaotamine

Uues kaitsekorras ei ole enam vanalinna ala ja villade ala vahel piirangute erisusi: interjööride kaitse sõltub maja kaitsekategooriast, villade ala 11m kõrguspiirang on kaotatud ja asendanud üldise nõudega lähtuda lähiala hoonestusest. Seega on ettepanek kaotada kolm erinevat ala (Vanalinn, villade ala ja Rannapark) ja märkida

muinsuskaitseala kaardile ühe tervikuna. Piirkondade erinevaid väärtuseid ja põhimõtteid saab kirjeldada tekstiliselt.

Otsus: nõustuda muinsuskaitseala kolme tsooni kaotamisega.

4. Arheoloogiapiirangute kaart

Valminud on Pärnu arheoloogia kaart, kaitsekorra lisa 3. Kaardil viirutatud alad (kaks maa-alalist mälestist, nende kaitsevööndid ning mälestiste vahele jääv ala) jäävad arheoloogiaõuetega, kogu ülejäänud muinsuskaitsealal saab kaevetööde osas teha leevenduse. Samades piirides on arheoloogiaõuetega ala kantud ka üldplaneeringusse.

Otsus: nõustuda arheoloogia kaardiga.

5. Vaated

Otsus: Sauga jõe suudmeosas tõmmata vaate algus rohkem jõe poole, st piki kallast. Muus osas nõustuda vaadete ja nende pikkusega.

6. Muinsuskaitsealal olevad mälestised.

Helle-Triin Hansumäe tutvustas kõiki muinsuskaitsealal olevaid ehitis- ja ajaloomälestisi ning kunstimälestistest monumente. Üldiselt on Pärnus asuvad mälestised seda põhjusega, sh eraldi ehitismälestistena kaitse all olevad ukсед, mis on kõik erandlikult kõrge kunstilise väärtusega. Ukсед on Eestis kohati kaitse all ehitis-, kohati kunstimälestistena. Perspektiivis võiks ukсед ühtlustada kunstimälestisteks, kuna neil on iseseisev kõrge kunstiväärtus ja need pole ehitised, samuti võimaldab kunstimälestise (vallasmälestise) staatus neid lihtsamini liigutada.

Ehitismälestis Malmö 19 on taastatud 1989. aastal, ajaloolisest hoonest on säilinud ainult alusmüürid. Hoone mantelkorsten on taastatud silikaattellistest, seinad Narva plokist. Hoone interjöörid võivad nüüd juba olla huvitavad restaureerimisajaloo näited, kuid eraldi ehitismälestise staatust hoone ilmselt ei vääri.

2013. a. Leele Välja läbiviidud Pärnu maakonna mälestiste väärtuspõhise hindamise aruandes oli samuti ettepanek lõpetada Malmö tn 19 mälestiseks olemine.

Ajaloomälestis Kuninga tn 1, Maja, kus alates 1850-ndatest aastatest kuni 1895. aastani asus trükikoda, on samuti rekonstruktsioon. Aastatel 1809-1840 asus elamus Johann Gotthard Marquardt trükikoda. J. G. Marquardt sai Pärnu linnatrükkaliks 1818. a kohustusega trükikoda kõik linnale vajalikud trükised. 1840. a omandas trükikoja Friedrich Wilhelm Borm, kes andis siin välja eestikeelset kirjasõna ja trükkis ilmalikke raamatuid ning aastatel 1857-1885 ka J. W. Jannseni toimetatud esimest eestikeelset perioodilist nädalaväljaannet "Perno Postimeest ehk Näddalilehte". Viimati 31.05.2013 oli hoones tulekahju, mille tagajärjel hävisid II ja III korrus täielikult ning kelder ja I korrus osaliselt, hoone ehitati üles 2016. a.

Hoone taastamisel ei ole võetud aluseks hoone välimust, mis oli ajal, kui hoones trükikojad asusid, vaid hilisem olukord, sedagi mõnevõrra täiendades. Infot, et selles kohas asus trükikoda, saab edasi anda pigem infotahvliga kui mälestis olemisega.

Otsus: Teha Muinsuskaitseametile ettepanek algatada kahe hoone, Malmö 19 ja Kuninga tn 11, mälestiseks olemise lõpetamise menetlus. Malmö 19 puhul võib kaaluda kaitse alt maha võtmisel ka A-kategooriat, Kuninga 11 võiks jääda B-kategooria hooneks.

Samuti teha Muinsuskaitseametile ettepanek mälestiste nimekirjade korrastamisel ühtlustada kaitse all olevate uste mälestise liik kunstimälestiseks.

Ülejäänud mälestiste puhul on põhjendatud mälestisena kaitse alla jäämine.

7. Detsembris toimunud kaasamisürituselt tulnud ettepanekud

13. detsembril toimunud avalikul üritusel jäeti paberile järgmised ettepanekud:

1. Uuelt sillalt vaatekoridore ei pea vajalikuks

(Uuelt sillalt ei ole vaatekoridore planeeritud, sild jääb kõikidest vaadetest ida poole)

2. Raba tänava vaade linnale pole põhjendatud ja vajalik

(Raba tn vaade on ka üldplaneeringus, jääme selle juurde, et visuaalne side vanalinnaga mööda seda pikka sirget tänavat on vajalik)

3. Ettepanek võtta muinsuskaitse alla Pärnu muulid. Pikk tn korterelamute ala muinsuskaitsealast välja jätmine ei ole põhjendatud ja piirid on ebaloogilised. Ettepanek mk ala piirid mõistlikult üle vaadata.

(Pärnu muulid on tõesti linna sümbolobjekt, mis jääb muinsuskaitsealast välja. Muinsuskaitseala nende hõlmamiseks laiendama ei hakka, see oleks väga suur laiendus. Muulide kaitse alla võtmine võib olla otstarbekas, et nende rekonstrueerimisel saaks nõuda originaalmaterjali ja välisilme säilimist. Muulid on halvas seisus ja vajavad lähiajal uuendamist. Need on küll üldplaneeringus väärtuslikuks märgitud, kuid Muinsuskaitseamet võiks kaaluda ka kaitse alla võtmist. Pika tn korterelamute ala siiski muinsuskaitsealasse jätta pole põhjust.)

4. Kolemajadega tuleks midagi ette võtta - risustavad linnapilti. Tuleks taastada vähemalt fassaadid esialgsel kujul. Rüütli tn seisab kell kunagise Kungla kohviku kohal, see näitabki, et aeg on seisma jäänud.

(Ei ole kaitsekorruga reguleeritav teema, järelevalvepraktika küsimus).

5. Peaks säilima praeguses mahus kaitse all ja tuleks hoolitseda rohkem puude eest ja heakorra eest vastutavaid firmasid peaks ka vahetevahel kontrollima - järelevalve tehtud tööde kohta võiks olla.

(Ei ole kaitsekorruga reguleeritav teema, järelevalvepraktika küsimus).

6. Elektriijaama hoone mälestiseks (Lai tn). Roosi tänav võiks ka olla muinsuskaitsealal. Miljööaladel pole korralikku kaitsekorda.

(Elektriijaama hoone on küll väga eriline ja väärtuslik, kuid hetkel hästi hooldatud, RKASi hallata. See on ka üldplaneeringus väärtusliku üksikobjektina kaitstud. Roosi tänava ots, kunagine kartuliturg (Kartoffelplatz), on ajalooliselt oluline koht, kuid kaks väärtuslikumat hooned on juba mälestised, teiste arhitektuuriajalooline väärtus mitte kuigi kõrge. Kartuliturgu võiks uuesti rohkem avaliku platsina kasutada, kuid see pole muinsuskaitse teema, vaid linnaplaneerimine.

Miljööalasad reguleerib KOV läbi üldplaneeringu, nende osas ei saa kaitsekorraga midagi teha.)

Otsus: Teha Muinsuskaitseametile ettepanek kaaluda Pärnu muulide mälestiseks tunnistamist.

Muude esitatud ettepanekute alusel ei ole vajadust hakata kaitsekorda muutma.

8. Varem tabelis puudunud või kahevahele jäänud hoonete kaitsekategooriate ettepanekute tegemine

1. Supeluse 11 abihoone – kaitsekategooria ettepanek C
2. Esplanaadi 24 abihoone – kaitsekategooria ettepanek C
3. Seedri 17 – kaitsekategooria ettepanek: B
4. Ringi tn 56 kaks katlamaja – kaitsekategooria ettepanek: B
5. Seedri tn 6 ladu ja ladu-garaaž – kaitsekategooria ettepanek C
6. Seedri tn 6/3 „Tervise“ III maja – kaitsekategooria ettepanek C
7. Seedri tn 6/4 - kaitsekategooria ettepanek: B
8. Muuli 1 – kaitsekategooria ettepanek: B, abihoone C
9. Muuli 3 – kaitsekategooria ettepanek: C, abihoone C
10. Muuli 5 – kaitsekategooria ettepanek: B
11. Ringi 15 – kaitsekategooria ettepanek: C
12. Aia tn 5a - kaitsekategooria ettepanek: B
13. Eha tn 1 - kaitsekategooria ettepanek: C
14. Eha tn 2 - kaitsekategooria ettepanek: A (säilinud ka interjäär)
15. Esplanaadi tn 11 kõrvalhoone - kaitsekategooria ettepanek: C
16. Esplanaadi tn 26 elamu - kaitsekategooria ettepanek: C
17. Esplanaadi tn 30 hoovihoone - kaitsekategooria ettepanek: C
18. Karusselli tn 2a elamu - kaitsekategooria ettepanek: C
19. Lootsi tn 2 - kaitsekategooria ettepanek: C
20. Mere pst 10a hoovihoone - kaitsekategooria ettepanek: C
21. P. Kerese tn 7/2 - kaitsekategooria ettepanek: C
22. Pärna tn 3 - kaitsekategooria ettepanek: C
23. Ringi tn 44/2 - kaitsekategooria ettepanek: B
24. Ringi tn 6 pesuköök - kaitsekategooria ettepanek: C (lubatud lammutada)
25. Sadama tn 3 - kaitsekategooria ettepanek: C
26. Supeluse tn 23/2 - kaitsekategooria ettepanek: B (ansambli osa)
27. Toominga tn 8 - kaitsekategooria ettepanek: B (taastamispotentsiaaliga)
28. Väike-Posti 2 elamu - kaitsekategooria ettepanek: B
29. Väike-Posti 2 abihoone - kaitsekategooria ettepanek: C

6. Villade ala A-hoonete ülevaatamine

Villade alal interjööri kaitse alla võtmine on senise piirangu suurendamine, st tuleb menetleda sarnaselt uue kaitse alla võtmisega.

1. A.H.Tammsaare puiestee 1a - hoone küljes on 4 kunstimälestist, sh interjööris kamin reljeefidega, mis on interjööri osa. Kaitsekategooria ettepanek: A

2. Aia tn 5, Apostelliku õigeusu kirik. Kaitsekategooria ettepanek: A
3. Aia tn 6. Säilinud on ahi ja kamin, trepp, välisüksed on koopiad, paaris siseüksed kas originaal või koopia. Kipsi all säilinud maalitud seinad, nii 1980ndatel rekonstrueeritud maalinguid kui originaali. Kaitsekategooria ettepanek: A
4. Mere pst 2. Seest fotod puudu, kuna pole õnnestunud sisse saada. Hoone on (tõenäoliselt?) omistatud Siinmaale ning hoones ei ole teadaolevalt suuremaid ümberehitusi toimunud, arhitektuuriajaloolaste seas teada kui tõenäoline avastamata pärl. Linnavalitsus on hiljuti teinud ettekirjutust, saab loodetavasti edastada omaniku kontakti. Kaitsekategooria ettepanek: A
5. Mere pst 22, kuursaal. Sümbolhoone, jääb kaitsekategooria ettepanek: A
6. Muru tn 2. Säilinud ilusad ahjud ja ukсед, kuid kuna praegu interjäär kaitseta, on omanik juba saanud loa ahjud eemaldada ja siseruume oluliselt muuta. Kaitsekategooria ettepanek: B
7. Nikolai tn 27. Kogu interjäär on säilinud, osa pörandaid on saanud laminaatparketi ja paar ust vahetatud, palju originaali: välisüksed, trepp, piirded, aknad, parkett, kaaravad. Kaitsekategooria ettepanek: A
8. Nikolai tn 32. Väga hästi säilinud interjäär: ahjud, ukсед, laudpörandad. Kaitsekategooria ettepanek: A
9. Papli tn 9b. Seest fotod puudu, pole õnnestunud sisse saada. Hoones võib olla historitsistlikke detaile nagu väga paljudes kuurordiala hoonetes, võib jääda kaitsekategooria ettepanek: B
10. Ringi tn 12, Sütevaka kooli keelte maja, algselt kahe korteriga linnavilla. Säilinud trepp, piire, ahjud, siseaken. Kaitsekategooria ettepanek: A
11. Ringi tn 14. Seest fotod puudu, pole õnnestunud sisse saada. Siinmaa projekteeritud, tõenäoliselt algselt kahe korteriga linnavilla, mäletatakse suhteliselt hästi säilinud interjääre. Mart Kalm on hoones käinud, konsulteerida temaga. Võib eeldada unikaalset funktsionalistlikku sisemust, jääb kaitsekategooria ettepanek: A
12. Rütli tn 40a, pangahoone. Säilinud fuajee, trepihall, piirded, trepp, ukсе detailid, panga metallvõreuks, radiaatorid niššides. Väga hästi hoitud. Osades ruumides on laerose ja karniise vastavalt eritingimustele. Kaitsekategooria ettepanek: A

7. Vanalinna alal seni otsustamata jäänud A? hoone ülevaatamine.

Nikolai tn 15, 1931. aastal varasemast hoonest ümber ehitatud korterelamu. Kortertes pole käidud, kuid trepikoda väga hästi säilinud. Kaitsekategooria ettepanek: A

8. Edasised sammud

8. veebruaril toimub kolme eksperdinõukogu ühine veebi-koosolek, kus arutatakse Pärnu ja Tartu kaitsekordi. Töörühmade liikmed on oodatud osalema.

Järgmine töörühma koosolek on 10. veebruaril kell 14.00 zoomis. Arutame kaitsekorra teksti. Kuna teksti sõnastuse ja vormistusega on tegeletud viimastel

kuudel väga palju, püüdkem töögrupis keskenduda sisulistele küsimustele: **kas kaitsekorrast on midagi olulist välja jäänud või mõni ebavajalik nõue juurde tekkinud.**

Helle-Triin lepib kokku kohtumised volikogu planeerimiskomisjoniga ja arhitektide liiduga, Triin RKASiga.

Anname jooksvalt kohtumistest teada ja mõni töögrupi liige võib kaasa tulla, aga me ei eelda kõikide osalemist.